



---

# **PLA MARC DEL COOPERATIVISME AGRARI CATALÀ 2016-2020**

---



## Índex

---

<b>1. Introducció</b>	pàg.3
<b>2. Estudi de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya</b>	pàg.4
• <b>2.1. DOCUMENT DE DIAGNOSI:</b>	pàg.4
– DOCUMENT DE DIAGNOSI CATALUNYA.	pàg.4
– DOCUMENT DE DIAGNOSI SECTORIAL.	pàg.4
– DOCUMENT DE DIAGNOSI TERRITORIAL.	pàg.4
• <b>2.2. DOCUMENT DE REFLEXIÓ ESTRATÈGICA “VISIÓ 2020”</b>	pàg.5
<b>3. Programa d'actuació</b>	pàg.6
• <b>3.1. EIXOS ESTRATÈGICS I PROGRAMA D'ACTUACIÓ</b>	pàg.6
• <b>3.2. PLANS DE TREBALL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA</b>	pàg.9
– DEPARTAMENT DE LA VICEPRESIDÈNCIA I D'ECONOMIA I HISENDA	pàg.10
– DEPARTAMENT DE TREBALL, AFERS SOCIALS I FAMÍLIES	pàg.12
– DEPARTAMENT D'EMPRESA I CONEIXEMENT	pàg.13
– DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA, PESCA I ALIMENTACIÓ	pàg.14
Pla de concentració, intercooperació i modernització de les cooperatives agràries PCIM	pàg.14
Programa de desenvolupament rural (PDR) de Catalunya 2014-2020	pàg.15
Convenis de col·laboració Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP) – Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC)	pàg.18
Altres plans de treball del DARP	pàg.19
<b>4. Programa d'execució</b>	pàg.21
• <b>EIX 1. Enfortir l'estructura social de les cooperatives</b>	pàg.21
• <b>EIX 2. Incentivar la col·laboració i la vertebració empresarial</b>	pàg.21
• <b>EIX 3. Potenciar la comercialització en les cooperatives agràries</b>	pàg.21
• <b>EIX 4. Promocionar el producte cooperatiu agrari</b>	pàg.21
<b>Annex I. DOCUMENT DE DIAGNOSI</b>	pàg.22
• DOCUMENT DE DIAGNOSI CATALUNYA	pàg.22
• DOCUMENT DE DIAGNOSI SECTORIAL	pàg.22
• DOCUMENT DE DIAGNOSI TERRITORIAL	pàg.22
<b>Annex II. DOCUMENT DE REFLEXIÓ ESTRATÈGICA “VISIÓ 2020”</b>	pàg.22



## 1. Introducció

Des d'una vessant purament econòmica, és inqüestionable el paper vertebrador de l'agricultura en el moment de definir les estratègies de manteniment del territori. A Catalunya, l'explotació agrària petita i la mitjana són dominants. Dins d'un mercat transparent, la introducció de noves tecnologies, la millora de la gestió i la realització d'inversions per a la millora de la transformació i la comercialització dels productes agraris exigeixen una massa crítica mínima que el cooperativisme permet fer rendibles.

L'any 1983 la Llei de cooperatives de Catalunya reconeix el cooperativisme com un model de desenvolupament a tenir en compte en una sèrie de sectors de producció i de serveis, entre ells els del sector agrícola. També l'article 129.1 de la Constitució assenyalava que cal adoptar les mesures necessàries per tal que les cooperatives puguin acomplir els seus objectius. Es consolida un model tradicional de Catalunya, que permet la modernització de l'agricultura i especialment dels processos de transformació i comercialització. Així mateix, es crea l'any 1983 la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC), que ha esdevingut l'òrgan de representació i defensa del cooperativisme agrari amb la finalitat de reforçar l'activitat econòmica i social d'aquest sector, i ha fet extensiu el seu compromís al conjunt de la població agrària i el món rural. La FCAC, amb els seus recursos, contribueix al desenvolupament de les empreses cooperatives agràries per potenciar-ne el creixement, la millora constant i la competitivitat.

En el debat de política agrària del Parlament de Catalunya (Resolució 671/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el món agrari) del 14 d'abril de 2010 s'adoptà, entre d'altres, la següent resolució: "El Parlament de Catalunya insta el govern a: (...) e) Elaborar **un pla marc del cooperativisme agrari**, i amb aquest objectiu cal que la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, amb el suport de l'Administració, **elabori un estudi** que mostri la realitat de les cooperatives agràries amb caràcter global, analitzi els factors de viabilitat, l'adequació de les capacitats de transformació, l'estructura comercial i les possibilitats de millora de la competitivitat, entre altres, per a avançar en la **definició de les possibles línies d'actuació de futur i preveure sinergies i possibilitats d'intercooperació.**"

També, el debat de política general del Parlament (Resolució 275/IX del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern) de 30 de setembre del 2011 adoptà, entre d'altres, la següent resolució: "El Parlament de Catalunya insta el Govern a complir la Resolució 671/VIII del Parlament de Catalunya."

Es fa constar aquest aspecte com un dels eixos vertebradors del Pla de Govern per la XI Legislatura aprovat en la sessió del Govern del 19 d'abril de 2016.

El 25 d'octubre de 2012 es va signar un **conveni de col·laboració entre el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM) i la FCAC per a l'elaboració d'un Pla marc del cooperativisme agrari català** per tal de definir els objectius estratègics i les línies d'actuació de futur per a l'aplicació de les corresponents polítiques de foment.



## 2. Estudi de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya

Per elaborar aquesta primera fase del pla, la Federació de Cooperatives Agràries ha fet un estudi en profunditat d'unes 240 cooperatives agroalimentàries, com a pas previ a una reflexió estratègica que marcarà les línies mestres de l'actuació del sector a mitjà termini, a més de preveure de quina manera han d'adaptar-se als canvis de l'economia i al mercat global.

### 2.1. DOCUMENT DE DIAGNOSI

La federació va presentar el DOCUMENT DE DIAGNOSI en el marc de la Fira Agrària de Sant Miquel de Lleida, el 26 de setembre de 2014.

El text analitza multitud de variables, majoritàriament durant el període 2008 a 2012, des d'un punt de vista productiu, d'organització, de participació en la cadena de valor i del vessant econòmic i financer. Aquest estudi –que vol esdevenir un referent de consulta sectorial– és innovador quant a la metodologia emprada a l'hora d'analitzar les dades i presenta resultats tant de caràcter general com dels diferents sectors, territoris i en funció de la tipologia de cooperativa. La diagnosi s'estructura en tres documents, segons els vectors principals que s'han identificat:

- **DOCUMENT DE DIAGNOSI CATALUNYA.** Les dades es refereixen al conjunt de les cooperatives catalanes, comparant les seves característiques en relació amb l'entorn agroalimentari i amb les cooperatives agràries d'arreu d'Espanya. A més d'analitzar la distribució territorial, l'evolució en el nombre d'efectius, l'ocupació, els socis, el govern cooperatiu, la internacionalització, les activitats no agroalimentàries i la situació economicofinancera (xifra neta de negocis, despeses d'explotació, flux de caixa, endeutament, utilització de la secció de crèdit, finançament de l'immobilitzat productiu i fons de maniobra), entre d'altres.
  - [http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/catalunya\\_2014-07-07.pdf](http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/catalunya_2014-07-07.pdf)
- **DOCUMENT DE DIAGNOSI SECTORIAL.** Fa un retrat de les cooperatives agràries d'acord amb les orientacions productives principals i els diferents subsectors. Es proporcionen dades de producció agroalimentària de les cooperatives, participació en la cadena de valor, grau de concentració i lideratge sectorial, capacitat de transformació agroindustrial, comercialització i canals de distribució, a més de la realitat econòmica i financera.
  - [http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/sectorial\\_2014-07-07.pdf](http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/sectorial_2014-07-07.pdf)
- **DOCUMENT DE DIAGNOSI TERRITORIAL.** Es desgrana la realitat de cada comarca o demarcació territorial on hi ha cooperatives agràries. Per a cadascun dels àmbits, s'exposa quantes cooperatives hi ha, a quines activitats productives es dediquen, els volums productius i un retrat de la conjuntura econòmica i financera.  
[http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/territori\\_2014-07-07.pdf](http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/territori_2014-07-07.pdf)



A partir de la presentació d'aquest document de diagnosi del Pla marc del cooperativisme agrari català a totes les cooperatives, el 24 d'octubre de 2014, a Lleida, es va iniciar la segona fase del projecte: un procés de reflexió estratègica per definir uns objectius clau i construir els plans de treball per assolir-los.

## 2.2. DOCUMENT DE REFLEXIÓ ESTRATÈGICA “VISIÓ 2020”

Es van celebrar cinc reunions al territori amb les cooperatives, entre els mesos de novembre de 2014 a gener de 2015, agrupant cooperatives pròximes des d'un punt de vista territorial però sobretot social i empresarial (convocades tenint en compte el volum de facturació). A partir d'aquesta discussió, rica i plural, i en la qual han participat més de 150 cooperativistes d'arreu del territori, la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya ha elaborat el DOCUMENT DE REFLEXIÓ ESTRATÈGICA “VISIÓ 2020” <http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/Reflexio%20estrategica%20Pla%20Marc%20Cooperativisme.pdf>, que esdevé un full de ruta que estableix les prioritats de les cooperatives agràries dels pròxims anys, amb la finalitat de reforçar les nostres organitzacions i els seus socis.

El document proposa 91 actuacions estructurades en 13 grans objectius i 4 eixos estratègics:

- Enfortir l'estructura social de les cooperatives.
- Incentivar la col·laboració i la vertebració empresarial.
- Potenciar la comercialització en les cooperatives agràries.
- Promocionar el producte cooperatiu agrari.

Una de les principals conclusions és la necessitat d'articular un nou Pla per al foment de la competitivitat, que reforci el lideratge de les cooperatives i propiciï un salt significatiu en la dimensió mitjana d'aquestes empreses, donant suport a noves formes de col·laboració i potenciant la intercooperació i la integració comercial a través de convenis, a més de fomentar les fusions empresarials.

Altres objectius serien promoure la incorporació de joves i la implicació del soci a la cooperativa, millorar la professionalització d'aquestes empreses, promoure la innovació, crear bancs de terres i fomentar el model de cooperativa agrària amb secció de crèdit.

En l'àmbit de comercialització, es proposa el repte de fomentar la creació d'una xarxa d'agrobotigues i la internacionalització, a partir d'estratègies de promoció conjunta i la possible creació d'una marca cooperativa.

A partir d'aquest estudi elaborat per la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, amb el suport de l'Administració, el Govern de la Generalitat de Catalunya ha d'elaborar i aprovar el Pla marc del cooperativisme agrari català en compliment de la Resolució 671/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el món agrari, del 14 d'abril de 2010, del qual els referits document de diagnosi i de reflexió estratègica formen part integrant.



### **3. Programa d'actuació**

---

S'ha completat el projecte de l'estudi de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya per a l'elaboració d'aquest Pla marc, d'acord amb la visió establerta al principi següent:

1. Analitzar la situació actual del cooperativisme agrari a Catalunya definint línies d'actuació per assegurar-ne la viabilitat, el foment, i la potenciació del model i de la competitivitat i rendibilitat.

D'una banda, el mateix sector i el conjunt de la societat disposa ara d'un potent document de diagnosi del cooperativisme agrari català, extens i profund com no s'havia fet mai, per a la consulta i estudi.

I de l'altra, les cooperatives agràries han fet un exercici de reflexió estratègica que les ha portat a definir un conjunt de línies d'actuació per a tots els agents del cooperativisme agrari, no només per a l'Administració, també per a les cooperatives, els consells rectors, els socis i la mateixa federació.

Aquests documents formen part del Pla marc del cooperativisme agrari.

El programa d'actuació que aprova el Govern de la Generalitat de Catalunya ha de fixar-se amb relació a les línies d'actuació que li són pròpies. Tot i que moltes vegades les responsabilitats són compartides, destaquen les següents 26 línies d'actuació que afecten l'Administració:

#### **3.1. EIXOS ESTRATÈGICS I PROGRAMA D'ACTUACIÓ DEL PLA MARC**

##### **Eix 1. Enfortir l'estructura social de les cooperatives**

- 1) Establir la prioritat de joves cooperativistes en els ajuts públics (en especial en la convocatòria de Contracte global d'explotació).
- 2) Enfortir el programa d'emprenedoria del DARP per a joves cooperativistes.
- 3) Establir ajuts econòmics per finançar les aportacions al capital social en els casos en què pugui esdevenir un fre a l'entrada de nous socis.
- 4) Incloure un mòdul específic de formació sobre cooperativisme, desenvolupat per la FCAC, a les escoles agràries de Catalunya. Aquesta acció implica formar prèviament especialistes sobre cooperativisme agrari.
- 5) Disposar de finançament públic suficient per a la implantació de plans de formació a les cooperatives.
- 6) Promoure actuacions que potenciïn la millora de la gestió de les cooperatives (professionalització, gestió compartida, estratègies de remuneració que incentivin la participació dels òrgans de govern...) identificant líders en aquest àmbit i en comercialització.
- 7) Establir beneficis fiscals per als socis joves.



## Eix 2. Incentivar la col·laboració i la vertebració empresarial

- 8) Fomentar la col·laboració en projectes d'innovació i R+D+I.
- 9) Estructurar un nou Pla per al foment de la competitivitat de les cooperatives agràries, en substitució de l'actual de concentració, intercooperació i modernització de les cooperatives (PCIM), més adaptat a la seva realitat i als seus reptes per a l'impuls del sector i que inclogui, entre d'altres:
  - Donar suport a través del Pla a noves formes d'integració comercial o de col·laboració, a més de fomentar les fusions empresarials.
  - Prioritzar aquelles actuacions amb un major impacte en el sector i sempre sota criteris objectius.
  - Crear una comissió mixta sector-Administració de seguiment dels projectes, de manera que els prioritzi i n'avalui l'adequació amb els objectius del Pla marc. Aquest seguiment haurà de considerar els volums comercialitzats en el marc del projecte i l'estructura disponible en l'entorn proper (instal·lacions, comercial...).
  - Condicionar el suport públic als projectes emparats pel Pla a l'execució dels programes formatius per als consells rectors de les cooperatives implicades en els projectes en un termini de 2 anys des de la resolució de l'ajut.
  - Els projectes hauran de recollir, de manera preferent, la professionalització dels llocs de treball de les cooperatives.
  - Preveure l'execució de plans de màrqueting i estudis de mercat i l'avaluació de projectes d'inversió i comercials.
  - Adaptar el Pla a les noves directrius europees.
- 10) Coordinar i impulsar instruments de suport complementaris als ajuts del Pla i coherents amb el Pla marc del cooperativisme agrari català per part dels diferents departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya per tal d'impulsar la competitivitat de les cooperatives agràries catalanes.
- 11) Avançar en la creació d'instruments que afavoreixin guanyar dimensió en l'empresa cooperativa.
- 12) Impulsar accions de difusió dels canvis que es deriven de la Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives.
- 13) Mantenir el Grup de seguiment sectorial de cooperatives agràries amb secció de crèdit com a un òrgan col·legiat de consulta i assessorament, amb caràcter no vinculant, de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, adscrit al Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda participat pels diferents departaments de la Generalitat competents en matèria de seccions de crèdit de cooperatives agràries, la FCAC i Associació de Seccions de Crèdit (ASC, SCCL).
- 14) Dotar anualment de recursos públics una línia d'avals en garantia de les operacions financeres que subscriuguin les cooperatives agràries amb secció de crèdit amb la finalitat de reestructurar les cooperatives amb secció de crèdit.
- 15) Dissenyar i executar un pla de formació específic per als gestors de les seccions de crèdit.
- 16) Enfortir els mecanismes de control de les seccions de crèdit a través de les inspeccions financeres i altres actuacions de supervisió prudencial sobre aquestes seccions.



- 17) Reforçar el valor afegit del cooperativisme mitjançant la difusió de la fórmula cooperativa a les universitats, escoles agràries de Catalunya i escoles d'educació primària.
- 18) Potenciar l'Observatori del Cooperativisme Agrari Català com un element de monitoratge del sector i de seguiment de la implantació del Pla marc.
- 19) Identificar les cooperatives *tractores*, a diferents nivells geogràfics, enteses com aquelles que tenen vocació de creixement territorial i empresarial.

### Eix 3. Potenciar la comercialització en les cooperatives agràries

- 20) Fomentar convenis de col·laboració entre cooperatives per arribar a mercats exteriors.
- 21) Fomentar activitats per posar en coneixement el producte cooperatiu davant compradors de països tercers (organització de missions inverses, directes o participació agrupada a fires internacionals).
- 22) Fomentar els instruments específics de suport públic per a la internacionalització de l'empresa cooperativa.
- 23) Fomentar la participació de cooperatives catalanes en projectes de R+D+I d'àmbit europeu.
- 24) Fomentar la participació de cooperatives agràries catalanes en projectes de comercialització, tant a la Unió Europea com a la resta del món.

### Eix 4. Promocionar el producte cooperatiu agrari

- 25) Fomentar la realització de campanyes de promoció del producte cooperatiu mitjançant la implicació de l'Administració (noves línies de suport i/o convenis específics).
- 26) Promoure en els mitjans de comunicació, tant públics com privats, programes de cuina amb productes de proximitat i de temporada.





### 3.2. PLANS DE TREBALL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Sobre la base de la seva competència exclusiva en matèria de cooperatives i en matèria d'agricultura i ramaderia, la Generalitat de Catalunya des de fa quatre dècades està fent polítiques públiques de suport i foment al cooperativisme agrari català. En aquest sentit, moltes de les actuacions proposades per les cooperatives agràries en la seva reflexió estratègica sobre el pla marc del cooperativisme agrari consisteixen en el desenvolupament i aprofundiment de les mesures que estan portant a terme les diferents conselleries.

La mateixa Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives, publicada al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 6914, de 16. de juliol de 2015, en el Capítol II. Promoció cooperativa, estableix que la Generalitat reconeix la importància de l'economia social i, en concret, de les cooperatives i del moviment cooperatiu per al desenvolupament econòmic i social de Catalunya i que, per això, en compliment del que disposen els articles 124 i 45.5 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, ha d'estimular les iniciatives de l'economia social adoptant mesures que afavoreixin les formes de participació a l'empresa, l'accés dels treballadors als mitjans de producció i la cohesió social i territorial.

A més, un dels principals objectius de tot Govern en l'actual situació és facilitar l'activitat emprenedora i empresarial per tal de reactivar l'economia i la creació i creixement d'ocupació. Aquest objectiu es materialitzava en el segon eix del Pla de Govern per la IX legislatura. Dins d'aquest objectiu, se n'inclouien altres, entre els quals n'hi havia que estaven en línia amb els sorgits de la reflexió de les cooperatives agràries.

Pel que fa a les actuacions executives trobem les següents:

- Impuls al programa Catalunya Emprèn.
- Desenvolupar el Pla marc del cooperativisme agrari de Catalunya.
- Projecte Agroemprèn.
- Pla de suport de foment de l'economia social, cooperativa i d'impuls al Tercer Sector.



## DEPARTAMENT DE LA VICEPRESIDÈNCIA I D'ECONOMIA I HISENDA

Amb l'objectiu de vetllar pel manteniment de la capacitat financera del sector agrari català, el Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, a través de la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor, desenvolupa la supervisió prudencial del règim de funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives agràries, d'acord amb la normativa vigent, per tal de vetllar pels interessos de les persones sòcies pel que fa als fons dipositats en aquestes seccions.

Les funcions de supervisió s'executen amb una doble perspectiva juxtaposada:

- La macroprudencial, amb l'objectiu de mantenir l'estabilitat i el bon funcionament del sector de seccions de crèdit de manera que qualsevol manca de liquiditat puntual d'alguna secció de crèdit per la retirada massiva de fons dels seus usuaris no posi en perill la situació de la resta de seccions de crèdit i no afecti l'economia rural on actuen les cooperatives agràries amb aquesta mena de seccions.
- La microprudencial, amb l'objectiu de vetllar perquè cada secció de crèdit compleixi els requisits legals, la qual cosa ha de facilitar l'objectiu perseguit amb la supervisió macroprudencial.

I cerquen les tres finalitats següents:

1. Vigilància i supervisió de les seccions de crèdit de les cooperatives agràries, de manera individual i en conjunt.
2. Tractament de les possibles situacions crítiques individuals que es puguin produir.
3. Actuació en les eventuais crisis concretes que es produeixin per tal d'evitar contagis a altres cooperatives o al sector en conjunt.



D'aquí esdevenen:

- La necessitat de mantenir el Grup de seguiment sectorial de cooperatives amb secció de crèdit, que és un òrgan col·legiat de consulta i assessorament, amb caràcter no vinculant, adscrit al Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda i participat pels diferents departaments de la Generalitat competents en matèria de cooperativisme (Economia, Treball i Agricultura) i pel mateix sector (Associació de Seccions de Crèdit, SCCL i Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya), com un fòrum per intercanviar informació per al seguiment del sector cooperatiu agrari amb seccions de crèdit i per coordinar solucions en les eventuais situacions de crisi que es puguin produir.
- El manteniment d'una línia d'aval per assegurar l'eventual retorn dels fons dipositats en les seccions de crèdit de les cooperatives agràries catalanes, davant l'externalització de seccions de crèdit quan així ho decideixin els seus socis i no disposin de garanties suficients per fer viable aquesta decisió. La Llei 1/2014, del 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014, a l'article 39.5, i la Llei 2/2015, de l'11 de març, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015, a l'article 38.6, ja recollien una línia d'aval amb aquesta finalitat per al 2014 i per al 2015 per un import màxim global de 15.000.000 d'euros i de 25.000.000 d'euros, respectivament. Així mateix, el Decret Llei 4/2015, de 29 de desembre, de necessitats financeres del sector públic i altres mesures urgents en pròrroga pressupostària, ha prorrogat la línia d'aval per un import màxim de 25.000.000 d'euros.
- Els plans anuals d'inspecció financera, així com la resta d'actuacions de supervisió prudencial sobre aquestes seccions.



## DEPARTAMENT DE TREBALL, AFERS SOCIALS I FAMÍLIES

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies promou aracoop, un programa marc de cooperació pública-privada de la Generalitat de Catalunya, amb la participació de la Confederació i les Federacions de Cooperatives i amb la col·laboració de més de 90 institucions públiques i privades implicades en la creació i creixement d'empreses de l'economia social i cooperativa. Els objectius d'aquest programa són: ampliar i actualitzar el posicionament i la presència social de les empreses d'economia social i cooperativa, afavorir la creació d'empreses d'economia social i cooperativa, i enfortir la viabilitat i sostenibilitat d'empreses d'economia social i cooperativa. La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya està associada a la Confederació de Cooperatives de Catalunya i participa en aquest programa marc d'aracoop.

aracoop posa en valor l'economia social i cooperativa com a model empresarial estratègic i transformador de realitats socials. aracoop és un compromís i una vocació compartides per reforçar, promoure i ampliar les empreses de l'economia social i cooperativa mitjançant un pla d'activitats per posicionar-les com un model empresarial clau en l'economia del segle XXI.

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya està associada a la Confederació de Cooperatives de Catalunya en aquest programa marc d'aracoop. A més, és beneficiària de la línia de subvencions per al foment i la promoció de les cooperatives que atorga aquest Departament a les entitats representatives de l'economia social i cooperativa en concepte d'activitats realitzades en l'exercici de les funcions que se'ls reconeixen als articles 147 i 148 de la Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives.

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies també ha desenvolupat la línia CapitalCoop a través de la qual es subvencionen préstecs la finalitat dels quals sigui capitalitzar cooperatives, entre elles les agràries, que inclou la signatura d'un conveni amb entitats financeres del món de l'economia social i la Fundació Seira i que esdevé projecte pilot de treball col·laboratiu en el sector de l'economia cooperativa.

D'altra banda, anualment el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies fomenta l'ocupació en les empreses cooperatives i les societats laborals mitjançant la línia de subvencions d'incorporació de persones sòcies a les cooperatives i societats laborals.

Finalment, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies facilita instruments financers al teixit empresarial català cooperatiu per millorar-ne la competitivitat: línia d'ajuts en forma de garantia per al finançament de projectes de persones emprenedores, autònoms, micro, petites i mitjanes empreses, amb la col·laboració de l'Institut Català de Finances (ICF), constituïda l'any 2015; línia d'ajuts per a la constitució d'aval financers, tècnics i econòmics a través de la Societat de Garantia Recíproca AVALIS SGR i la línia d'ajuts en forma de garantia, per a préstecs formalitzats amb l'ICF, per al finançament de les empreses de l'economia social que s'inclou dins del Pla de suport de foment de l'economia social, cooperativa i d'impuls al Tercer Sector.

Amb la publicació de la nova Llei de cooperatives de Catalunya, el Departament d'Empresa i Coneixement va donar compliment al mandat de portar a terme aquesta mesura legislativa. A



partir d'aquest fet, correspon al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies impulsar les accions necessàries de difusió de la nova Llei de cooperatives, també des del mateix programa aracoop.

Pel que fa a la formació continua, el Servei d'Ocupació de Catalunya és qui, mitjançant el Consorci de la Formació Continua, atén les necessitats dels professionals, entre d'altres, del sector agrari pel que fa a la implantació de programes de formació a les cooperatives

Així mateix, cal posar de manifest que la Inspecció de Treball de Catalunya duu a terme actuacions en relació amb les cooperatives, a fi de vetllar per l'acompliment de la nova Llei de cooperatives i del que disposen la resta de normes de l'ordre social

## DEPARTAMENT D'EMPRESA I CONEIXEMENT

ACCIÓ és l'agència per la competitivitat de l'empresa de la Generalitat de Catalunya, adscrita al Departament d'Empresa i Coneixement, que dona suport a l'empresariat català en projectes d'innovació, internacionalització i inversió a Catalunya, mitjançant 6 delegacions a Catalunya i una xarxa de 36 oficines arreu del món. Aquest foment de la innovació i la internacionalització empresarial d'ACCIÓ, naturalment, està a disposició del cooperativisme agroalimentari català per incrementar la seva productivitat i potenciar la projecció dels seus productes als mercats exteriors.



## DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA, PESCA I ALIMENTACIÓ

Per la mateixa naturalesa del cooperativisme agrari, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació és el departament a qui correspon la major part de les actuacions del pla marc.

### **Pla de concentració, intercooperació i modernització de les cooperatives agràries PCIM**

Es tracta d'una actuació del DARP establerta a instàncies del Parlament de Catalunya i del mateix Govern de la Generalitat i constitueix un potent instrument de la política agrària de la Generalitat de Catalunya, la mesura íntegrament finançada amb fons propis més important, per tal de contribuir al desenvolupament del sector agroalimentari en general.

Amb el nom de Pla de concentració, intercooperació i modernització de les cooperatives agràries, es coneix el règim l'ajut d'Estat per el període 2014-2020 SA 37184 (20131N): "Ajuts a les cooperatives i altres entitats associatives agràries" declarats per la Comissió Europea, en data 25.2.2014, compatibles amb el mercat comú per la Decisió C(2014) 1158 final. Aquests ajuts es regulen per l'Ordre AAM/313/2013, de 4 de desembre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts per al foment de la concentració, la intercooperació i la modernització de les cooperatives i altres entitats associatives agràries, DOGC núm. 6522, de 16.12.2013.

Aquesta mesura serveix com a factor incentivador per a l'orientació econòmica i social de les cooperatives agràries, amb l'adopció de línies d'actuació per als processos d'integració cooperativa, la millora de la qualitat de la producció i dels serveis agroalimentaris i la comercialització de productes de qualitat, inversions per a la millora i adequació de l'estructura, els processos i els circuits comercials i de distribució agroalimentaris, així com l'adequació dels recursos humans per a la millora de la gestió tecnicoeconòmica. Les actuacions que es prioritzen són aquelles que incrementen la dimensió econòmica de les cooperatives agroalimentàries com a conseqüència de la seva concentració per processos de fusió. Així, es dona suport a la integració i concentració empresarial de les cooperatives, o com a mínim a la seva capacitat de compartir processos, que permet afrontar els dos reptes més importants de la nostra agroindústria: d'una banda, la innovació i de l'altra, la internacionalització.

En vista de les reflexions estratègiques resultat del treball de les cooperatives agràries, cal modificar el règim d'ajuts actual tenint en compte el nou marc de les directrius comunitàries. Per això mateix, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació proposa la creació del Programa de millora de la competitivitat de les cooperatives agràries que ha de ser l'instrument més específic dels plans de treball d'aquest Pla marc del cooperativisme agrari català.

La modificació d'aquest règim d'ajuts d'Estat amb les noves bases reguladores ha de ser objecte de comunicació a la Comissió Europea de conformitat amb l'apartat tercer de l'article 108 del Tractat de Funcionament de la UE, i es preveu per al proper període 2016-2020



### **Programa de desenvolupament rural (PDR) de Catalunya 2014-2020**

El Programa de desenvolupament rural (PDR) 2014-2020 és un dels principals instruments de què disposa la Generalitat de Catalunya per tal de promoure una política estructural cofinançada dirigida al món rural, posant especial atenció als sectors agraris i forestals

El desenvolupament rural és un concepte en constant evolució. Actualment el desenvolupament rural s'entén com aquell conjunt d'accions que permeten consolidar i incrementar la qualitat de vida de les àrees no urbanes. Aquest fet justifica la necessitat d'implementar programes i actuacions dirigits a mantenir una massa crítica de població que asseguri el manteniment d'aquestes àrees atenent el criteri de cohesió territorial per a les persones que hi viuen amb impuls de programes de dinamització econòmica al territori.

Per al proper període 2014-2020, en el context general de la nova PAC, l'ajuda al desenvolupament rural vol contribuir a fer que el sector agrícola de la Unió sigui més equilibrat des de l'òptica territorial i mediambiental, més resistent als canvis climàtics i més innovador a fi d'assolir objectius com la competitivitat de l'agricultura. Aquestes prioritats coincideixen amb l'estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador.

Els diversos ajuts adreçats a les explotacions agràries, d'acord amb el que estableix la normativa comunitària en matèria de desenvolupament rural, s'integren en l'anomenat Contracte global d'explotació (CGE).

Les prioritats en matèria de desenvolupament rural per al període 2014-2020 són les següents:

1. Fomentar la transferència de coneixements i innovació en els sectors agrari i forestal i a les zones rurals.
2. Millorar la viabilitat de les explotacions agràries i la competitivitat de tots els tipus d'agricultura a totes les regions, i promoure les tecnologies agrícoles innovadores i la gestió forestal sostenible.
3. Fomentar l'organització de la cadena alimentària, incloent la transformació i comercialització dels productes agraris, el benestar animal i la gestió de riscos en el sector agrari.
4. Restaurar, preservar i millorar els ecosistemes relacionats amb l'agricultura i la silvicultura.
5. Promoure l'eficiència dels recursos i fomentar el pas a una economia baixa en carboni i capaç d'adaptar-se al canvi climàtic en els sectors agrari, alimentari i forestal.
6. Fomentar la inclusió social, la reducció de la pobresa i el desenvolupament econòmic a les zones rurals.

Sens dubte, el PDR dona resposta a una part de les demandes contingudes en els eixos estratègics i el programa d'actuació proposats per les cooperatives agràries.

Destaquem per al cooperativisme agrari les actuacions del PDR 2014-2020 següents:

#### ***Crear un programa d'acompanyament als joves emprenedors***



Dirigit tant als del sector agrari com als joves que es trobin en l'àmbit Leader, per tal que, paral·lelament al suport econòmic que facilita l'Administració, els proporcioni suport tècnic i assessorament empresarial, des del mateix instant que es plantegen accedir a la titularitat d'una empresa i fins a la consolidació de l'activitat econòmica que volen desenvolupar.

Entre les Accions de formació hi ha el Suport a la formació professional i a les accions de formació per a l'adquisició de capacitats.

Primera instal·lació de joves agricultors. Ajut a la creació d'empreses per als joves agricultors

***Donar suport a la mesura d'inversions en actius físics tant per a explotacions agràries com per a indústries agroalimentàries***

Donar un suport actiu tant a les explotacions agràries com a les indústries agroalimentàries per tal que duguin a terme les inversions que considerin oportunes amb l'objectiu d'incrementar-ne la competitivitat i internacionalització en el mercat.

En Inversions per a la transformació i comercialització dels aliments, es preveu el Suport a inversions en transformació, comercialització i desenvolupament de productes agraris

***Incrementar la participació dels productors en el valor afegit dels productes agroalimentaris mitjançant la venda de proximitat***

La venda directa i els circuits curts de comercialització permeten, a més d'apropar el productor al consumidor final, un augment potencial de la renda dels productors. Així, està previst prioritzar aquests projectes de comercialització a través de la mesura d'inversions en actius físics per a explotacions.

Informació i promoció de règims de qualitat (denominacions d'origen protegides i indicacions geogràfiques protegides, entre d'altres). Suport a les activitats informatives i promocionals de grups de productors en el mercat intern.

Foment de cadenes curtes i mercats locals. Suport a la cooperació horitzontal i vertical entre els actors de la cadena de proveïdors per a la creació i el desenvolupament de cadenes curtes i mercats locals i les activitats de promoció que se'n derivin.

***Incentivar la dinamització econòmica a les zones rurals mitjançant el programa Leader***

Aplicar una estratègia multifons per tal d'integrar al màxim possible els fons destinats a les zones rurals, amb l'objectiu d'incrementar-ne l'eficàcia i l'impacte. Així mateix, el programa Leader ha d'anar dirigit majoritàriament al finançament de projectes privats que dinamitzin l'economia de les zones rurals.

***Donar suport als objectius fixats pel Pla estratègic de recerca, innovació i transferència (R+I+T) agroalimentària de Catalunya 2013-2020***

Les accions que han de donar resposta a aquests objectius han de permetre la creació de coneixement mitjançant la col·laboració dels agents (sector primari i investigació) i assegurar-ne la difusió, aplicabilitat i incorporació dels resultats.

La participació de les cooperatives en un projecte comú de R+D+I afavoreix la millora de la seva competitivitat i les obre a futures col·laboracions en àmbits bàsics de la seva activitat perquè genera la confiança necessària.

***Promoure la creació de grups operatius de l'Associació Europea per a la Innovació (AEI) en matèria de productivitat i sostenibilitat agrícola***

Amb la participació d'agricultors, investigadors, assessors i empreses del sector agroalimentari per tal de crear projectes innovadors en aquest àmbit i la divulgació dels





resultats, que es financen mitjançant la mesura de cooperació. Així mateix, cal promoure una participació activa a la xarxa europea AEI.

***Incentivar els projectes innovadors***

Es preveu fixar com a criteri de prioritat i atribució en totes les operacions i mesures del Programa, quan s'escaigui, el de tenir la consideració de projecte innovador. Per tal d'homogeneïtzar aquest criteri, s'aplicarà la mateixa definició en tot el programa.

Cooperació per a la innovació: Ajut per al plantejament i redacció de projectes i realització de projectes pilot per al desenvolupament de nous productes, pràctiques, processos i tecnologies; i Ajut a la cooperació entre agents que formin part d'un grup operatiu en el marc d'un projecte d'innovació.

***Donar suport a les inversions que realitzin les explotacions agràries i les indústries agroalimentàries en matèria d'eficiència dels recursos***

Tot i tenir un impacte important en la competitivitat de les explotacions i la indústria, cal visualitzar les inversions en estalvi d'aigua i energia des d'un punt de vista mediambiental i l'impacte que tenen en la mitigació i adaptació al canvi climàtic.



### **Convenis de col·laboració DARP – FCAC**

El DARP i la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya tenen un conveni marc, que es renova anualment, amb l'objectiu de sufragar part de les despeses de funcionament de la federació per a la prestació dels seus serveis de suport a la formulació de polítiques agroalimentàries, i pel qual la federació es compromet a:

- facilitar la informació i documentació, al seu abast, que li demani el departament, amb la finalitat de millorar la formulació de polítiques d'estructures de desenvolupament rural, així com dels sistemes d'industrialització i comercialització de productes agroalimentaris.
- establir un canal de col·laboració mútua, per tal de realitzar aquells estudis, ja siguin sectorials o d'altres, que es creguin necessaris per al desenvolupament de les cooperatives agràries de Catalunya.

Dins d'aquest conveni s'ha de desenvolupar la iniciativa del cooperativisme agrari de crear el futur Observatori del Cooperativisme Agrari Català com un element de monitoratge del sector i de seguiment de la implantació del mateix Pla marc.

El DARP i la FCAC també tenen subscrit un conveni de col·laboració per col·laborar en el desenvolupament del Pla de concentració, intercooperació i modernització de les cooperatives i altres entitats associatives agràries. L'objecte del conveni inclou l'ajut al foment de les actuacions que desenvolupi directament la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya per sufragar les despeses derivades de la prestació de serveis per a la gestió econòmica, l'assessorament i el suport tècnic, l'organització i la gestió empresarial de les entitats associatives agràries o dels seus socis.

En els nous convenis que s'estableixin per col·laborar en el desenvolupament del futur Programa de millora de la competitivitat de les cooperatives agràries s'ha de pactar la creació d'una comissió conjunta de seguiment dels projectes d'intercooperació presentats.



### Altres plans de treball del DARP

#### **PRODECA**

Promotora d'Exportacions Catalanes SA (PRODECA) és una empresa pública adscrita al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural que ofereix a la indústria agroalimentària de Catalunya serveis de suport al comerç exterior i al procés d'internacionalització. Desplega programes d'iniciació a l'exportació, diversificació de mercats, promoció comercial i consolidació de la presència a l'exterior i al procés d'internacionalització. Aquesta oferta de serveis s'adreça també, lògicament, al cooperativisme agroalimentari català, que hi participa plenament. PRODECA organitza missions inverses i directes, i la participació agrupada a fires internacionals, que poden donar resposta a les demandes del cooperativisme agrari en aquest sentit.

#### **IRTA**

L'Institut de recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA) és un institut d'investigació de la Generalitat de Catalunya, adscrit al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, amb la missió de contribuir a la modernització, competitivitat i desenvolupament sostenible dels sectors agrari, alimentari i aquícola, al proveïment d'aliments sans i de qualitat per als consumidors i, en general, a la millora del benestar de la població. L'IRTA impulsa la recerca i el desenvolupament tecnològic dins l'àmbit agroalimentari, facilita la transferència dels avenços científics i valora els avenços tecnològics propis cercant la màxima coordinació i col·laboració amb el sector públic i privat. L'IRTA coopera amb les estructures cooperatives, tant de producció com de transformació agropecuàries i agroalimentàries, per millorar-ne els procediments i els resultats finals.

L'IRTA ha promogut, des de la seva creació, l'establiment d'acords permanents de col·laboració amb altres institucions públiques que actuen en l'àmbit de la recerca i desenvolupament tecnològic a Catalunya. Aquesta política ha donat com a resultat l'existència, avui dia a Catalunya, d'una xarxa de centres consorciats (entre l'IRTA, universitats, Centre Superior d'Investigacions Científiques –CSIC– diputacions, etc.) que pot definir-se com la d'un sistema cooperatiu de R+D. Aquesta xarxa facilita la participació del cooperativisme agroalimentari català en projectes R+D+I en un àmbit global, tant a la Unió Europea com a la resta del món.

#### **Agroemprèn**

Dins del projecte Agroemprèn, el DARP ofereix als joves del sector agrari la possibilitat de participar en grups d'emprenedoria que generen entorns d'excel·lència amb l'objectiu d'aportar els coneixements i les experiències necessaris perquè els joves empresaris agraris puguin desenvolupar els seus projectes amb garanties de futur i viabilitat.

El programa formatiu de cada emprenedoria s'elabora conjuntament amb la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC), i compta amb la col·laboració d'agents socioeconòmics vinculats amb el sector de l'emprenedoria que es realitzi.

Aquest és un projecte de molt d'èxit pels seus resultats, tant de col·laboració amb la federació com d'ampliació de coneixements formatius i relacionals per als joves. Un 40% dels joves cooperativistes que hi han participat ara estan als consells rectors de les seves cooperatives.



### ***Formació dels joves que s'incorporen a l'agricultura***

Les escoles agràries estan preparant un mòdul específic per a la formació de joves que s'incorporen a l'agricultura en col·laboració amb la FCAC. Les escoles estan obertes als professionals que hi vagin a explicar-los models empresarials, també el model cooperatiu. La federació pot proposar els especialistes per fer aquesta formació. Això, sumat al programa d'acollida per a aquells joves emprenedors que es volen incorporar al sector agrari, que puguin establir les cooperatives com a resultat de la seva reflexió, pot afavorir el relleu generacional, rejuvenir la base social i captar talent a la cooperativa. També facilitaria l'accés del 25-30% de les incorporacions que són de joves que no són relleus familiars.

### ***Professionalització***

Actualment, el Servei de Formació Agrària treballa conjuntament amb els tècnics de la FCAC en el programa de formació "Preparem el relleu als consells rectors", per tal d'iniciar-lo l'any 2016. També es pot treballar en el disseny d'un Pla de formació més ampli per als diferents agents que interactuen amb la cooperativa: consells rectors, treballadors i socis.

### ***Programa de les dones del món rural i marítim***

Aquest programa recull la voluntat política d'incorporar la transversalitat de gènere en les polítiques del Departament, i dona compliment a la Resolució 671/VIII de 14 d'abril de 2010 del Parlament de Catalunya, que insta al Govern a realitzar un Pla interdepartamental de les dones del món rural i en especial de la pagesia. El DARP va acordar que el programa es fes extensiu també a les dones del món marítim.

Amb relació al cooperativisme, destaquen les actuacions relatives a la millora de la qualitat de vida de les dones rurals pel que fa a la participació en les cooperatives, com és la representació femenina en els òrgans de presa de decisió, amb indicadors com la presència en els consells rectors.



## 4. Programa d'execució

---

### *EIX 1. Enfortir l'estructura social de les cooperatives*

- Programa de desenvolupament rural (PDR) 2014-2020
- Agroemprèn
- aracoop
- CapitalCoop
- Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya.
- Programa de les dones del món rural i marítim

### *EIX 2. Incentivar la col·laboració i la vertebració empresarial*

- Programa de desenvolupament rural (PDR) 2014-2020
- Elaborar el Programa de millora de la competitivitat de les cooperatives agràries 2016-2020
- Elaborar un nou Conveni de col·laboració DARP-FCAC per desenvolupar el Programa de millora de la competitivitat de les cooperatives agràries 2016-2020
- aracoop
- Grup de seguiment sectorial de cooperatives amb secció de crèdit
- Elaborar un nou Conveni marc DARP-FCAC

### *EIX 3. Potenciar la comercialització en les cooperatives agràries*

- PRODECA
- ACCIÓ
- IRTA

### *EIX 4. Promocionar el producte cooperatiu agrari*

- Programa de desenvolupament rural (PDR) 2014-2020
- Elaborar el Programa de millora de la competitivitat de les cooperatives agràries 2016-2020



*Annex I. DOCUMENT DE DIAGNOSI*

- *DOCUMENT DE DIAGNOSI CATALUNYA:*
  - [http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/catalunya\\_2014-07-07.pdf](http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/catalunya_2014-07-07.pdf)
- *DOCUMENT DE DIAGNOSI SECTORIAL:*
  - [http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/sectorial\\_2014-07-07.pdf](http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/sectorial_2014-07-07.pdf)
- *DOCUMENT DE DIAGNOSI TERRITORIAL:*
  - [http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/territori\\_2014-07-07.pdf](http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/territori_2014-07-07.pdf)

*Annex II. DOCUMENT DE REFLEXIÓ ESTRATÈGICA “VISIÓ 2020”:*

- <http://www.cooperativesagraries.cat/admin/js/kcfinder/upload/files/Reflexio%20estrategica%20Pla%20Marc%20Cooperativisme.pdf>